

Kramerius 5

Digitální knihovna

Podmínky využití

Knihovna poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů digitální knihovny podléhá autorským právům. Využitím digitální knihovny a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z digitální knihovny není možné bez případného písemného svolení knihovny.

Hlavní název: **Čechoslovan**

Vydavatel: **V. Švihovský**

Vydáváno v letech: **1911-[1918], 1911, 04.08.1911**

Číslo ročníků: **1, 26**

Číslo výtisků: **1, 26**

Datum vydání čísla: **04.08.1911**

Identifikátor ISSN: **2414-9373**

Stránky: ,

D O P I S Y.

Turkoviče.

vede se v Rusku za dnešních pořádků dobře, nelze přece šmahem schvalovat stávající zde pořádky, neboť 150 milionům při nich se vede zle.

Třeba si jen představit, co by se s námi v Čechách bylo stalo, kdybychom nebyli měli tu trochu občanské svobody, svobody slova a tisku, shromažďování a spolčování, které máme a kterých v Rusku není. Ale kdo v Rusku o těchto věcech mluví, toho umlčují poukazem, že prý by z občanské svobody těžili též židé. Pro strach židovský nesmí se nic stát. Clovek se diví, kde se bere tak málo důvěry v ruský národ, který za své tisícileté historie spořádal se s jinými národy, než je hrstka židů. Ale strach má velké oči a působí i na četné naše krajany, kteří z dobromyslnosti i ze zistnosti považují mnohdy za vhodnější přidržet se mínění, vysokou vládou ověřených. Lidé toto druhu měli by si dobře rozvážit slova, jež napsal jako odpověď jednomu z nich v posledním čísle „Čechoslovana“ zasloužilý člen kijeverské kolonie české, velkoobchodník a průmyslník pan Jindříšek.*)

Toto je správné stanovisko a mělo by být vůdčím našim krajanům na Rusi.

B. P.

(Nar. Listy).

*) Zde pisatel cituje velký výňatek z odpovědi p. Jindřiška p. Ratibořu-Uličnému, uveřejněné v č. 23. Čechoslovana. RED.

Náš „Čechoslován“ přinesl již zprávy o celé řadě českých obcí, jen o Turkovičích se stále nic nedočítám. Sám tedy uveřejňuji několik dat.

Osada Turkoviče byla založena r. 1874 Chlomským rodákem Jos. Vodeházelem a několika jeho krajanů z Turnovska a Jičínská, kteří koupili 280 desj. půdy po 80 rublech. Do dneška však zůstalo v rukách českých toliko 260 desj., ježto roku minulého jeden statek s 20 desj. byl prodán Rusovi ze sousedních ruských Turkovič, čímž se též stalo, že naše jinak ryze česká, 18 rodin čítající osada, přešla ve smíšenou. Obyvatelů jest 82; z těch 40 mužských, 42 ženských. To, co jsem četl o počátcích v jiných obcích, platí plnou měrou i o naší. Půda byla ve stavu více než-li špatném, poněvadž byla před tím v rukách pachtýřů, kteří, jak známo, dovedou půdu „vyždímat“. Mimo to u nás vadilo — a ještě v přítomné době se málo ve směru tom činí, přílišná vlhko, které výnosnost půdy silně stlačuje. Bylo by potřebí státní výpomoci (subvence, jako jsou v Čechách) na melioraci pozemků, aby se nadělaly stoky a spodní odtoky (známé „drenáže“). Kolikrát tím by se znásobil výtěžek luk a i polí nikdo si ani nedovede představit!

Nehledě však k tomu nedostatku, výnosnost půdy jest nyní mnohem větší, než-li byla na začátku, což je viděti též na zvýšené ceně půdy; Jedna desjatina nyní se prodává průměrně za 250 rublů. Pěstujeme hlavně obilí, jeťel i chmel; tohoto celkem na 200 kop.

Také sadařství na rozdíl od jiných obcí, kde, jak jsem slyšel i četl v „Čechoslovanu“, stromy brzy usychají, se má u nás dosti k světu. Ve volných chvílích někteří sousedé se těší i včelami, jichž jest u nás 28 úlů. Umělých hnojiv celkem dosud nebylo používáno; toliko jeden soused učinil „prubu“ s gypsem. Stroje hospodářské jsou tyto: 5 žacíků, 12 žentourových mlátiček, 12 čistících mlýnků, jeden bukač (na vylučování semene jeťelového), 2 brány železné (vedle celé řady českých dřevěných), 20 pluhů soustavy p. Mencla v Semidubech.

V Turkovičích je jeden hostinský, 1 kovář, krejčí, obuvník, truhlář, bednář a damská krejčovná (švadlena). Mimo to jest zde nový parní mlýn a 2 cihelny.

Čechů majících volební právo do Dubenského újezdního zemstva je: 1 přímou (p. Jos. Vodeházel), do I. volebního sjezdu 1 (p. A. Vodeházel), do II. pak 6 (p. p. Dudek, A. Lucký, Jos. Lucký, Fr. Florián a Jos., Fil. Klaban). Skola je zde jedna s 3 odděleními — a jen

a nos vidět a ještě... na nose futrál; krom toho náramné asi 10 lberní rukavice. Pomyslím-li ale, že pojeďu nejméně patnáct dní na odkrytých saních a dá-li pán Bůh asi v prosinci nebo v lednu (jak mi brzo dají pas) et quidem quoad circumstantias loci (= a jaké budou ještě okolnosti) do Moskvy — lehko vidím, že se nezapotím. S Pogodinem byl bych v krytém voze, za tepla a za 6 dní a nocí býval v Moskvě... Smutně jsem hospodina Pogodina vyprovodil až k první rohatce, pak mě ale (jako na věčném soudě kozla do ovcí) s nemenší horlivostí od něho odlúčili. Smutně jsem se za ním dival a ještě smutněji táhl jsem do Brodů. Tam jsem dva dni musel čekat, až jela pošta do Lvova. Nyní sedím ve Lvově a bydlím u p. Zapa, jehož snad podle jména znáš a ještě lépe, bys znal, kdybys pravidelně „Musejník“ čítal. Cvičím se v polské národnosti, t. j. učím se hodně zdvořile s paními mluvit, učím se od nich tančit krakoviaka

a mazuru a žvatlat tím akcentem jako ony (ale dávám při tom, jak se na budícího moskevského učitele sluší, hodně pozor, abych se do některé nezamiloval), od pánů se učím bibliografii, po malorusku mluvit a arak neb non spiritus pít, v ruském zdejší semináři se učím poměry církve jejich k naší (t. j. katolické). Jím: klusky, burák, okůrky s medem, pšenici vařenou s makem, bukovinskou polentu a huculskou bryndzu, pohankovou kaši et similia (= a podobné věci). Poznávám quoad eruditionem dom. auscultantis (= k poučení p. auskultanta), že má p. Zap pátletú dcera a 17^{1/2} letú paní a to sice velmi krásnou, jak se sám přesvědčíte, neboť má naději co nejdřív do Prahy přesazenu býti. Pak se na ni podívejte, je čarnobřívá, jak Rusini mluví (dcera šlechtice z Bukoviny), umí tedy i malorusky a česky ji p. Zap velmi dobře naučil, jak se dá velmi lehko mysliti. Německy neumí ani slovo, jen po francúzsku; tot' víš, že to byla u české-

ho vlastence první dobrá vlastnost a hned se mi tím také pochlubil. Polky se velmi lehko spráteli, tak že jsem byl hned za týden u p. Zapa jako doma: tím snadněji, protože bývám od 8 do 2 jediným společníkem paní, když Zap v kanceláři bývá. Polky jsou velmi upřímné a svěří se se vším a mně tím více, že mám být tím v Moskvě, čím jest p. Zap ve Lvově. Ona mi celú historii své lásky s nejmenšími maličkostmi vypravovala, mají se velmi rádi. Mnoho jsem se naučil, čeho se jinde člověk jen sám z vlastní práce dozví a jmenovitě ty.

Jest to pro mne velmi příjemný život, jsme sami tři (excepta [vyjma] malá Bronislávka) a proto že oba jsou se mnou již velmi dobře známi, nepovažují mne za cizího. Vidím ovšem, že jest mnohem těžší radovati se s radujícími (bez závidění), než útrpnost míti s nešťastnými.“

s ruským vyučovací jazykem; vyučuje Rus, vysloužilý voják. Děti ji navštěvuje: 20 českých a 1 ruské. České děti se přiučují doma češtině od rodičů — jde to však špatně!

Pokud se týče náboženských poměrů, byl vývoj jejich tento: do r. 1888 byli osadníci všichni vyznání římsko-katol.; v uvedeném však roce 16 rodin přijalo pravoslavlí, z nichž v r. 1906 2 rodiny přestoupily zpět; jsou tedy 4 rodiny o 26 členech katolíky, většina pak 14 rodin o 56 členech pravoslavnými.

Knihovnu zde nemáme. Odebíráme tyto časopisy: Praktický rádce včelařů, Cechoslovan, Milotický Hospodář, Сельский Вестник.

Ze spolků zde máme — v památný den 19. února 1911 založený — „Výpomocnou pojišťovnu pokladnu“, která však velkou činnost neprojevuje, ač založení její na valné hromadě skoro jednohlasně přijato.

Naše české hospodaření má veliký vliv na domorodé sousedy: skoro každý má železný vůz, ruční neb i žentourovou mlátičku, pluhy i české brány. Též seji nyní i jetele, ač dříve se jim do nich nezdálo říkajíce, že se po nich těžko oře, když však poznali, jak jsou výnosné, následovali našeho příkladu.

Vodcházet.

Ještě dopis z Ostrožska.

„Hosudarstvenná дума je kupahnoje, hemžičio se červy a hady, v kterém jen jedna perla se našla — V. Sulgin.“
[Z řeči ostrožského protojereje Gaponoviče].

Bojím se již opravdu, aby moje dopisy nevyvolaly nespokojenost krajanů z druhých míst. Trochu dlouho, již se roztahujeme na stránkách Cechoslovana. Než každá věc musí mít konec a proto i ještě dnes zneužiji trpělivosti čtenářů a popíši závěrek ostrožských voleb. At' aspoň to jednotliví krajané, kteří, jak se zdá, neschvalují náš postup, se doví, s jakými lidmi jsme se zde museli potýkat. Strachují-li se o nás, že jsme si tak mocné pány rozhněvali, můžeme je uspokojit. My ty pány známe z blízká a na jejich hrozby dáme právě tolik, jako na jejich sliby. Jsou dítkem náhody a chvílkové nálady. Ziji pokud se na ně přívětivě usmívá jejich ochránce ale jakmile zmizí úsměv s tváře silného, obrátí se v nivec, jako mydlinová bublina. Nacionalisté nemají pudy pod sebou, zmizí tak, jako

se objevili a proto vážně s nimi nepočítáme. Vratme se však k věci. 8. července konalo se v Ostrogu volební shromáždění, na němž se měli volit členové zemstva. Byli přítomni tak zv. „plnocensovici“ a „zplnomocnění“ prvního a druhého volebních sjezdů. Z Cechů se dostavili plnocensovici: p.p. Kadeřábek, Koubek, Somol, Stárek a Zival. Z českých 1—2 zplnomocnění pouze od druhého volebního sjezdu, (neboť z prvního Češi byli vyloučeni), se nedostavili všichni. Předem bylo známo, že nacionalisté mají zajištěnou většinu, a proto někteří prohlásili, že nacionalistům nechtějí dělat stáří. Ti co se dostavili, nešli též k vůli stáří, ale chtěli právě svoji přítomností protestovat proti násilí spáchanému nad zemskou skupinou. Jednalo se o tom, aby zemská skupina hned po zahájení volebního shromáždění podala písemní prohlášení, v němž by zdůraznila, že vzhledem k bezpříkladnému chování se nacionalistů, kteří znemožnili četným voličům vykonávat své volební právo, se nemůžeúčastnit voleb a odchází. Pohříchu nebyli jsme všichni stejného názoru a šli jsme volit. Myslím, že takový protest by byl více imponoval než to, že Sulgin dostal 39 bílých a 27 černých kuliček.

Leč pozdě bycha honit.

Volební shromáždění konalo se za okolností, které všude jinde, mimo ostrožský újezd, by byly pokládány za nepřipustné. Proto jerej Gaponovič zneužil svého kněžského úřadu, aby přemluvil voliče. Aby se nezdálo mé tvrzení bezdůvodným, podávám výňatek z žaloby, kterou zemští voliči poslali Volynskému gubernátorovi. Dne 8. července byl učiněn velký nátlak na voliče. Ke konci slavnostních bohoslužeb protojerej Gaponovič s křikem v rukou pronesl řeč, v které varoval voliče, aby neposlouchali rady různých „kad'uků, kteří by ze zemstva udělali I, II a III Hosudarstvennou dumu, toto smetiště a kupu bnoje, hemžičio se červy a hady, v níž se nachází jen jedna jediná „perla“ — V. V. Sulgin.“

Protojerej radil naléhavě dále, aby voliči volili „perlu“ V. V. Sulgina, člena říšské rady Reyna, člena říšské rady Pichno, vycházející volynskou hvězdu Borisova a pouze koho jmenování doporučí. V žádném případě však nesmějí být voleni ti, kdo jen zevnějškem jsou pravoslavní, ve skutečnosti pak jsou vlky v rouše beránčím s vlčími zuby a pod. Nikdo ze jmenovaných ani „perla“

V. Sulgin, ani chybně v hodnost člena říšské rady povýšený Reyn, ani Pichno, ani předseda Borisov neuznali za vhodné urážlivé úsudky protistátní a revoluční projevy Gaponovičovy seslabit vysvětlením, že Nejvyšší vůle, která nám darovala zemstvo, nepřipouští, aby byl doporučován kdokoli a ponechává každému právo hlasovat dle svého svědomí. Nátlak o. Gaponoviče neminul se s výsledkem; všichni byli zvoleni dle seznamu, sestaveného p.p. Sulginem, Reynem, Pichno a Borisovem. K tomuto výkladu, jenž byl podepsán téměř všemi přítomnými voliči zemské skupiny, připomínám ještě něco o průběhu voleb.

Když bylo shromáždění zahájeno, navrhl předseda, aby byl podán seznam kandidátů. Nacionalisté ihned se vytasili s hotovým seznamem, kde bylo 15 nacionalistických kandidátů. Nám pak velkomyslně ponechali jednoho kandidáta (celkem se mělo volit 16 členů zemstva). „Pánové Češi, jmenujte svého kandidáta“.

„Z Cechů se nedá volit nikdo“ rozlehl se rázem z několika českých hrdel. Sotva však tato slova byla pronesena, vystoupil kijevský p. Zival, že on je „také pánodem“ Cech a poněvadž je loyálním a věropoddaným ruským občanem, chce kandidovat. Bylo by zbytečně psát, jak nám ostatním Cechům bylo po tomto prohlášení paně Zivalové! Jen proto, že jsme odepřeli zpívat nacionalistickou píseň a dát se komandovat počajevskými mnichy, byli jsme jedním z krajanů vyloučeni z počtu „loyálních a věropoddaných ruských občanů“. Eh, darmo mluvit! Volby se konaly hlavně pod komandem Reynovým a dopadly tak, jak si toho nacionalisté přáli. Většinu však velkou neměli. Nehledě k tomu, že první sjezd se konal bez nás a že bylo zvoleno 19 nacionalistických voličů, procházeli nacionalističtí vůdcové poměrně malým počtem hlasů. Zeela blbě to dopadlo se Sulginem. Dostal bílých kuliček jen as o 12 více než černých.

Psát o tom, jaké následky bude mít pro náš újezd vítězství nacionalistů, je zatím předčasné. „Kufata, dle dobrého ruského přísloví, se mají počítat až na podzim.“

Ostrožský.

Dubenské zemstvo.

Na pátek 22. července byla svolána mimořádná zemská schůze dubenského újezdu, při níž byly provedeny volby předsedy zemstva a ostatních činitelů. Dostavilo se 29